

Ældre og handicappedes ønsker til fremtidens bolig

Demografi og forventninger

Rikke Sølvsten Sørensen

Servicestyrelsen arbejder for at skabe bedre sociale forhold for socialt udsatte børn, unge og voksne, mennesker med handicap samt ældre

Det er vores mål at være det naturlige sted at henvende sig for at få aktuel viden, sparring eller processtøtte på socialområdet.

Viden

Rådgivning

Lovarbejde

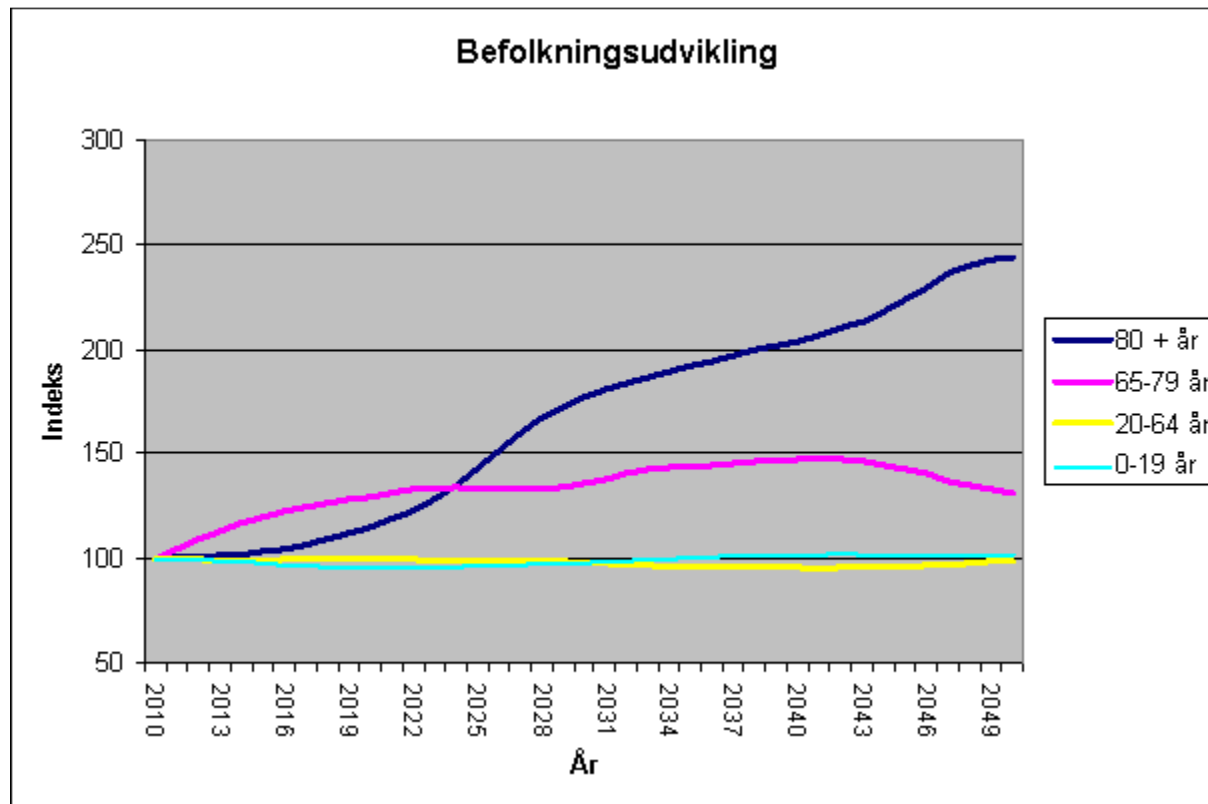
Metodeudvikling

Servicestyrelsens arbejde med Velfærdsteknologi

- Vidensfunktion i forhold til velfærdsteknologi – viden om borgernes behov, faglighed og organisering på det sociale område – koblet med teknologiske muligheder
- Bindeledsfunktion i forhold til den bedste viden og erfaringer
- Sikre afprøvning af konkrete teknologier i tæt samarbejde med kommuner og andre interessenter
- Opsamling af resultater og viden med henblik på anbefalinger til national implementering

Den demografiske udvikling

Flere ældre – færre unge

- Antallet af ældre i Danmark vil vokse uafbrudt de næste ca. 40 år.
- Antallet af personer på 65 år og derover vil vokse med 668.000 (81 pct.) fra 823.000 i dag til 1,49 mio. i 2045
- I samme periode vil folketallet i den erhvervsaktive aldersgruppe (25-64 år) falde med 416.000 (14 pct.) – fra 2,98 i dag til 2,57 mio.
- Over de seneste 10 år er gruppen af 55-64-årige danskere vokset med 38 pct., gruppen af 20-29-årige er faldet med 19 pct. i samme periode

I 2021 vil den offentlige sektor mangle:

- Social- og sundhedspersonale 35.000
- Rengøringspersonale 11.800
- Læger og sygeplejersker 10.600

Flere ældre har det godt – Færre mangler ressourcer

Flertallet har det godt

- • Godt socialt netværk
- • Godt helbred
- • God økonomi
- • Fritidsaktiviteter
- • Bor godt

Mindretal med færre ressourcer

- • Svagt socialt netværk
- • Dårligt helbred
- • Dårlig økonomi
- • Deltager ikke i fritidsaktiviteter
- • Ensomhed
- Ikke nødvendigvis resourcesvag på alle områder

En person siges at have et handicap på et område, Såfremt dennes funktionsnedsættelse har konsekvenser for muligheden for at udføre en aktivitet inden for dette område.

For at tale om et handicap - eller en handicappet person - må der kunne konstateres en fysisk, psykisk eller intellektuel funktionsnedsættelse, som afføder et kompensationsbehov for, at den pågældende kan fungere på lige fod med andre borgere.

Antal borgere med handicap

Det er ikke muligt at sætte tal på det samlede antal personer med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

- Dels registreres personer ikke efter en eventuel funktionsevne
- Dels er det ikke muligt endegyldigt at definere, hvornår en person har en funktionsevnenedsættelse eller ej.

Der findes dog en række opgørelser over for hvor mange personer, som modtager en given social ydelse. Hvert år opgøres antallet af modtagere af social service, herunder modtagere af forskellige handicaprelaterede ydelser som ledsagerordning, botilbud og aktivitets- og samværstilbud.

Udviklingen i antal modtagere af forskellige handicaprelaterede servicetilbud siden 2001.

Modtagere af sociale servicetilbud, 2001-2006

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ledsageordninger for fysisk handicappede	4.578	4.712	5.297	5.530	6.956	7.915
Borgerstyret personlig assistance (BPA) § 96	1.074	1.070	1.070	1.072	1.192	1.209
Kontaktperson døvblinde	298	210	255	289	315	349
Beskyttet beskæftigelse ¹	12.930	12.909	12.248	12.478	12.300	11.384
Aktivitets- og samværstilbud ¹	19.136	20.064	20.144	20.119	20.564	21.633
Socialpædagogisk bistand ²						
- Udviklingshæmmede	5.206	5.468	5.052	5.503	6.174	7.346
- Fysisk handicappede	321	392	610	694	1.770	1.784
Behandlingsmæssige tilbud ²						
- Udviklingshæmmede	445	180	135	141	150	221
- Fysisk handicappede	70	53	47	26	35	34
Længerevarende botilbud	7.703	7.691	7.593	7.793	7.732	7.925
Midlertidige botilbud	6.772	6.612	6.894	6.688	6.982	7.168

1 tallet dækker både på og udenfor institution

2 Tal for opdeling i udviklingshæmmede og fysisk handicappede stammer fra Danmarks Statistik, men er ikke offentliggjort i Den Sociale Ressourceopgørelse.

Unge med handicap om fremtidig bolig

”Jeg vil bo for mig selv, når jeg flytter hjemmefra. Det er vigtigt, at jeg får en lejlighed, hvor der er god plads til, at jeg kan komme rundt med min kørestol. Der skal også være plads til min hjælper, uden at det bliver alt for tæt.”

”Min mor vil gerne have, at jeg flytter til et bestemt bofællesskab, men det har jeg ikke lyst til. Det er for småt, og kæresten må ikke sove der. Jeg vil bo et sted med mere plads, mere selvstændighed og mulighed for at være alene med kæreste og venner.”

”Man er jo præcis ligesom alle andre - også selvom man har et handicap. Jeg har lige så mange ting, jeg gerne vil sige.”

” Mit største ønske er at være så selvhjulpne som mulig.”

- Ældrebofællesskaber ("olde-kolle"), hvor ældre kan bo sammen i ældrevenlige boliger.
- Større eller mindre bofællesskaber sammen med andre aldersgrupper.
- Lev-og-bo' miljøer, der i tilknytning til plejehjem kunne være enheder af 12 beboer, der var fælles om en eller flere ansatte
- Aflastningshoteller, man kunne 'tjekke ind på', når man var lidt syg, og i en kort periode få ekstra pleje. Disse aflastningshoteller skulle være uden visitation.
- 'Alt under et tag'-centre, som det i Malmø. Her er plejehjem, aktivitetscenter, læger, ældrevenlige boliger, bowlinghal, svømmehal m.v. under samme tag, så det man skal bruge er lige i nærheden.
- Det skal være frivilligt hvor man skulle bo, og hvornår man skal på plejehjem.
- Uanset hvor man vælger at bo, skulle det være muligt at blive boende sammen med ægtefællen.

(Fra borgergruppen i Teknologirådets Bedre omsorg – Bedre teknologi 2007)

Hvad er forventninger til hjælp i hjemmet

- Understøtter at man er herre i eget hus
- Er tilrettelagt individuelt og er fleksibel
- Afhjælper isolation
- Hjælper til at kunne leve som andre
- Skal være der når man har brug for den
- Bevarer værdigheden

De ældre: Hvordan vil vi hjælpes

- Når man bliver ældre kommer der en dag en dag, hvor man ikke længere kan overskue teknologien. ”Det kan godt være man har arbejdet med den hele sit liv, men en dag bliver det bare for uoverskueligt at tænde computeren”
- Vi diskuterede for eksempel en maskine, der kunne vaske den ældre. En sådan maskine var der generel skepsis overfor. Borgerne ville ikke lade sig vaske af en maskine. ”Hvad hvis der sker noget?” Her ville de have mennesker der vasker dem, når de ikke selv kan længere.
- Vi diskuterede også om en audio /visuel forbindelse til vennerne kunne mindske behovet for den menneskelige kontakt. Her var der også generel enighed om, at den menneskelige kontakt ikke kunne erstattes med kontakt igennem en skærm. Den manglende menneskelige kontakt var gennemgående for hele diskussionen

Teknologi skal være tjener og ikke herre

- Velfærdsteknologi må ikke **begrænse borgerne i at vælge bolig** eller tvinge dem til at flytte til teknologien imod deres vilje. Skræks scenariet er store velfærdscentre med vaskerobotter o.a., som borgerne skal besøge for at få gavn af velfærdsteknologien.
- Der er f.eks. et stort behov for at sikre personlig autonomi, selvbestemmelse, aktiv deltagelse i samfundslivet og bedre livskvalitet for bl.a. mennesker med hjerneskade, spasticitet, autisme eller udviklingshæmning, som har kommunikative vanskeligheder. Mennesker med kommunikative vanskeligheder er ofte afskåret fra kommunikation med omverdenen, afskåret fra brugerinddragelse og ensomme pga. manglende kommunikationsmuligheder. Bedre kommunikationsmuligheder vil også fremme sociale netværk.

De ældre: Positivt ved teknologi

- Hjemsendelse fra hospitaler (Video-/Internet-/Telefonkonference)
- Kommunikation til orientering fra læge, anden plejer m.v.
- Chip til at finde borgere med demens som forlader boligen
- Styring af medicinering
- Skaber sikkerhed: Erindringsmaskine
- Dørlås, bilnøgle m.v.
- Øget fleksibilitet
- Mulighed for at blive i egen bolig

De ældre: Negativt ved teknologi

- bademaskine uden menneskelig tryghed
- teknologi uden selvværd/omsorg
- teknologi, der medfører at man skal blive længst muligt i eget hjem
- manglende medmenneskelighed
- fremmedgørelse overfor teknologien
- "Støv på hjernen" medfører at man en dag ikke længere kan overskue teknologien

Danske Handicaporganisationer ser velfærdsteknologi som noget positivt, da teknologien kan være med til at øge følgende:

- Selvbestemmelse og personlig autonomi.
- Aktiv deltagelse i samfundslivet.
- Livskvalitet.
- Tryghed og sikkerhed.
- Mobilitet.
- Kommunikation.

Men.....

- Velfærdsteknologi må **ikke erstatte muligheden for at få personlig hjælp.**
- Teknologien skal ses som en mulighed for at frigøre personlige ressourcer til andre opgaver og i nogle tilfælde et supplement til den personlige hjælp.

Hvad har vi af forestillinger og forventninger

Hvordan kan vi vælge når vi ikke ved hvad vi kan vælge

Forklarer teknologierne sig selv?

Man gør sig forskellige
forestillinger alt efter den
virkelighed man kommer fra

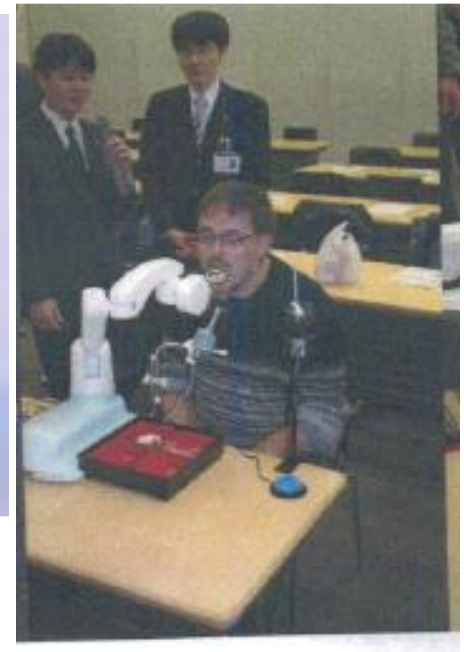
Tryghed eller overvågning

Man vil gerne have tryghed – men ikke overvåges

Det skal være muligt at vælge selv

Ikke alle ældre eller alle handicappede ønsker den samme løsning

Brugerne vil være med i udviklingen

- **Inddragelse** i forbindelse med udvikling og implementering af velfærdsteknologi, også i de projekter, der omhandler velfærdsteknologi.
- **Hele sammenhængen omkring teknologien skal analyseres** - teknologien må ikke forekomme som øer, der ikke er forbundet af broer. Et eksempel kan være installering af et toilet med underskyld, som det ikke er muligt selv at komme over på.

Teknologien skal kvalitetssikres

- ”Skræddersy” teknologien mest muligt, så den er fleksibel og f.eks. kan slås til og fra af efter behov.
- Teknologien skal være smukt designet, diskret og ikke stigmatiserende.
- Teknologien skal i videst muligt omfang være enkel og funktionelt indrettet og ”selvinstruerende”
- Sikkerheden og trygheden omkring den nye teknologi skal være i orden
- Man skal være sikker på, at teknologien fungerer og der skal være nødprocedurer, hvis teknologien bryder ned
- boliger, som har indbyggede teknologiske løsninger og hjælpemidler fra starten.

Ung eller gammel, handicappet eller ej.....

Vi kommer alle til at følges med
teknologien i fremtiden